

**Haljala vallas Vihula külas
Mõisaoja kinnistu detailplaneeringu
keskkonnamõju strateegilise hindamise
eelhinnang**

Nimetus: Haljala vallas Vihula külas Mõisaoja kinnistu detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindang

Töö tellija: Estlanda OÜ
Tel +372 51 222 54
E-post: indrek@estlanda.ee

Töö teostaja: Adepte Ekspert OÜ
Tuukri tn 54, Tallinn, Harju maakond, 10120
Tel +372 6732244
E-post info@adepte.ee

Vastutav koostaja: Mihkel Vaarik

Töö teostamisaeg: jaanuar 2019

Sisukord

Sisukord.....	3
Sissejuhatus.....	4
1 Osapooled	5
2 Kavandatava tegevuse asukoht ja kirjeldus.....	6
3 Planeeritav tegevus.....	9
4 KSH vajadus lähtuvalt õigusaktidest	11
4.1 Kõrgemalseisvad planeeringud	12
5 Vastavus kehtivatele õigusaktidele	13
6 Keskkonnamõjud.....	14
6.1 Loodusvarade kasutamine, jäätme- ja energiamahukus	14
6.2 Taimestik ja loomastik.....	14
6.3 Mõju kultuuriväärtustele	14
6.4 Jääkreostus.....	15
6.5 Maastik ja visuaalne mõju.....	15
6.6 Mõju pinna- ja põhjaveele	15
6.7 Mõju põhjavee režiimile.....	16
6.8 Mõju mullastikule.....	16
6.9 Vee ja pinnase saastatus, müra, vibratsioon, valgus, soojus ja kiirgus.....	16
6.10 Avariolukordade esinemise võimalikkus	17
6.11 Lähipiirkonna teised arendused ja võimalik mõjude kumuleerumine	17
6.12 Mõju sotsiaal-majanduslikele tingimustele.....	17
6.13 Piiriülene keskkonnamõju	17
7 Kavandatava tegevuse eeldatav mõju Natura 2000 võrgustiku alale	18
7.1 Mõjud Natura aladele, elupaigatüüpidele, kaitsealustele liikidele jt loodusobjektidele	18
7.2 Natura alade kaitsevajadus	20
7.3 Kas projekt on ala kaitsekorraldusega otseselt seotud või selleks vajalik	21
7.4 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura alale	22
7.5 Natura eelhindamise tulemused ja järeldus	22
8 Ettepanek KSH algatamise/algatamata jätmise kohta	23
Kasutatud materjalid.....	25

Sissejuhatus

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) eelhindangu koostas OÜ Adepte Ekspert (reg nr 11453673) 2019. a jaanuaris Estlanda OÜ tellimusel.

Töö vastutav koostaja oli keskkonnaekspert Mihkel Vaarik.

KSH eelhindamise koostamisel on lähtunud planeerimisseadusest (PlanS), keskkonnamõju hindamise ja juhtimissüsteemi seadusest (KeHJS), seaduse alusel Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224 kehtestatud „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelust“ (edaspidi VV määrus) ja juhendist „Keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindamise meetodika täpsustamine“. Samuti on töö koostamisel arvestatud Keskkonnaministeeriumi tellimusel 2015. aastal koostatud töödega „KMH/KSH eelhindamise juhend otsustaja tasandil, sh Natura eelhindamine“ ja „Keskkonnamõju strateegilise hindamise menetluse läbiviimise juhend. Planeerimisseaduse kohane menetlus“.

Eelhindangu andmisel lähtuti Eesti Vabariigi seadustest, samuti Haljala Vallavolikogu ja endise Vihula Vallavolikogu poolt kehtestatud asjakohaste dokumentide nõuetest. Eelhindangu sisus lähtuti eksperdi erialastest teadmistest ja kogemustest võimalike oluliste negatiivsete keskkonnamõjude esinemise kohta.

Töö eesmärgiks oli selgitada, kas Haljala vallas Vihula külas asuva Mustaoja kinnistu detailplaneeringu (algatatud Haljala Vallavalitsuse korraldusega 25.10.2018 nr 538) koostamisel on vajalik keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) läbiviimine või mitte.

Lõpliku otsuse KSH algatamise vajalikkuse osas peab tegema kohalik omavalitsus. KSH vajalikkuse kohta tuleb küsida seisukohta kõigilt asjaomastelt asutustelt vastavalt KeHJS § 33 lõikele 6.

1 Osapooled

Planeeringust huvitatud isik:

Osaühing Vihula Mõis

Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja:

Ruumi Grupp OÜ

Strateegilise planeerimisdokumendi algataja ja koostamise korraldaja

Haljala Vallavalitsus

Otsustaja (strateegilise planeerimisdokumendi kehtestaja):

Haljala Vallavolikogu

KSH eelhinnangu koostaja:

Adepte Ekspert OÜ

2 Kavandatava tegevuse asukoht ja kirjeldus

Eelhindamise objektiks on Haljala vallas Vihula külas Mõisaoja kinnistu detailplaneering, mis on algatatud Haljala Vallavalitsuse korraldusega 25.10.2018 nr 538. Kinnistu omanik Osahing Vihula Mõis soovib detailplaneeringuga määrata Mõisaoja kinnistule täiendava hoonestusala ning ehitusõiguse Vihula mõisa teise analoogilise tööliste maja ehitamiseks. DP koostamise eesmärk on seega Mõisaoja krundile täiendava ehitusõiguse määramine ning heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsuteede, liikluskorralduse, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise lahendamine.

Mõisaoja kinnistu (kat. tunnus 88702:001:0277) pindala on 2007 m² (millest metsamaa 1929 m² ja muu maa 78 m²) ning maakasutuse sihtotstarve on elumumaa 100%. Metsamaa puhul ei ole tegemist metsaregistrisse (<https://register.metsad.ee>) kantud tulundusmetsaga.

Kogu Vihula küla kuulub Lahemaa rahvusparki koosseisu. Mõisaoja kinnistu jääb ka Vihula mõisa pargi territooriumile, mis kuulub nüüd Lahemaa rahvusparki *Mõisaparkide piiranguvööndisse*. Alal kehtib looduskaitsealade (LKS) ja selle alusel Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 vastu võetud määruses nr 18 „Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskirj“ sätestatud kaitsekord. Kaitseala valitseja on vastavalt LKS § 21 lg 1 Keskkonnaamet. LKS § 14 lg-de 2 ja 3 alusel ei tohi ehitamine kahjustada Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärkide saavutamist ega rahvusparki seisundit. Kaitse-eeskirja § 18 lg 3 alusel on Mõisaparkide piiranguvööndi kaitse-eesmärkidenä nimetatud maastikuilme, kultuuripärandi, ajalooliselt kujunenud planeeringu ja pargi hinnaliste kujunduselementide säilitamine.

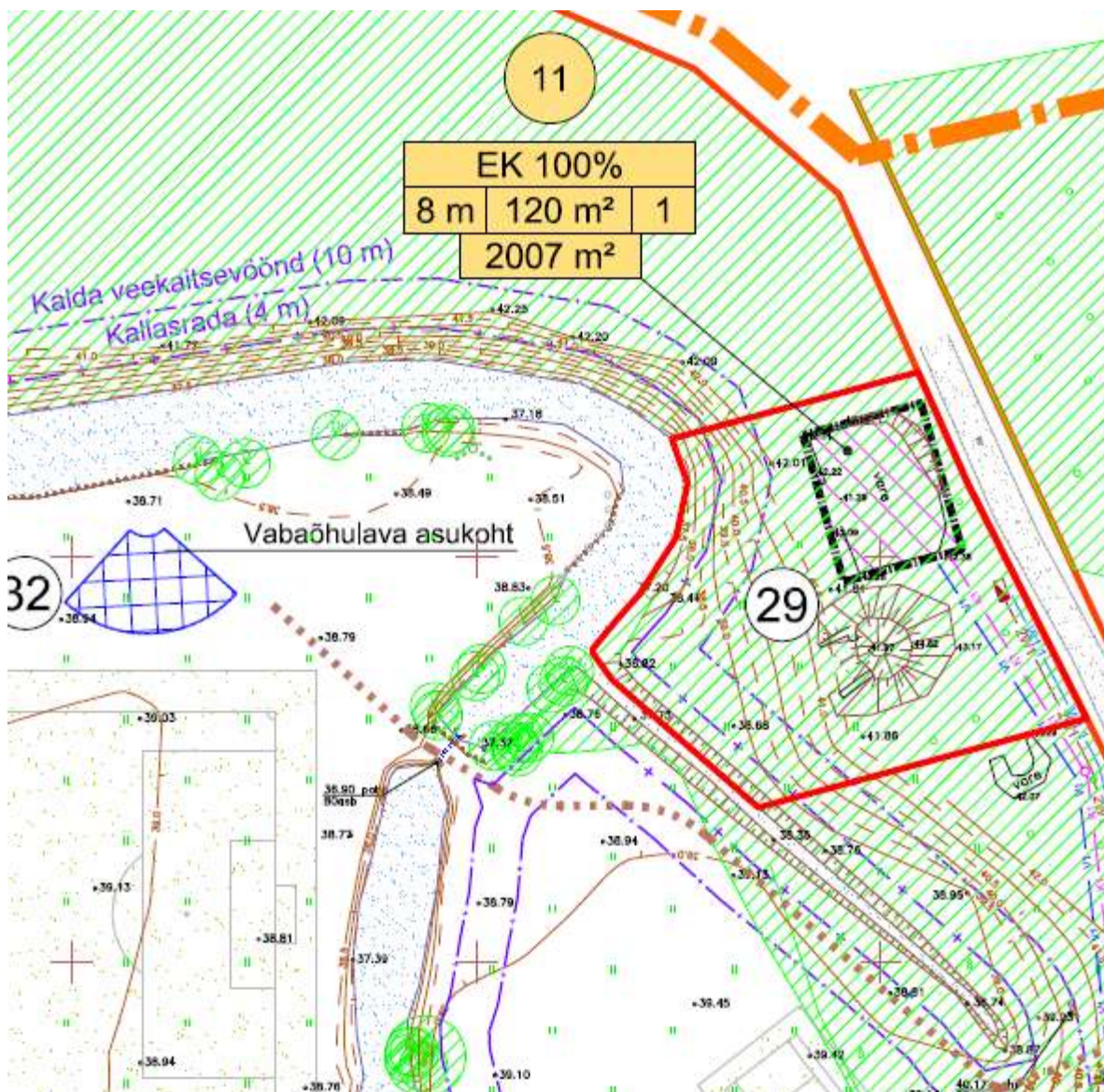

Joonis 1. Mõisaoja kinnistu asukoht ja kitsendused. Allikas: Maa-amet.

Lisaks jääb kinnistu Mustoja ehituskeeluvööndisse (50 m) ja piiranguvööndisse (100 m). Mustoja oja kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühisesvoolude loetellu ja Mõisa paisust suubumiseni Soome lahte lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse. Lahemaa rahvusparki

kaitseväärtusteks on Mustoja elupaigana (3260) ning liigid jõesilm ja paksukojaline jõekarp. Keskkonnaregistri andmetel on Mustoja oja väärtustatud nahkhiireliikide elupaigana. Paisust allavoolu Mustoja paremale kaldale jääb III kaitsekategooria taimeliigi mets-kuukressi kasvuala.

Ehitisregistri (<https://www.ehr.ee>) andmetel on kinnistule 2013. a rajatud korterelamu (ehr kood 120677237) ehitusaluse pinnaga 150 m²). Lisaks on kinnistul rajatis (kood 220686137) 10 kV elektrikaabel. Hoonetusõigus olemasolevale elamule on antud Vihula Vallavolikogu 12.08.2009. a otsusega nr 288 kehtestatud „Vihula mõisa ja sellega piirnevate maaüksuste detailplaneeringuga“. Detailplaneeringu KSH aruanne kiideti heaks Keskkonnaameti (Viru region) poolt kirjaga 22.05.2009.a nr V6-8/3292-5.

Joonis 2. Väljavõtte kehtivast (2009. a) Vihula mõisa DP-st. Allikas: Haljala Vallavalitsus.

Olemasolev elamu (vt joonis 2 ekspl. nr 29) on rajatud vana keldri säilinud vundamendile. Hoonel on üks põhikorrus ja katusekorrus. Hoone kõrgus on kuni 8 m, ehitusalune pind 120 m. Hoone katuse kalle on 32-45 kraadi. Katusekatte materjaliks on katusekivi. Ehitise arhitektuurne lahendus oli ette nähtud samas stiilis mõisakompleksi teiste (ajalooliste) hoonetega ja seda tuleb arvestada ka planeeritava hoone juures. Juurdepääs on Koolimaja teelt.

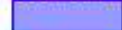

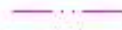

Joonis 3. Olev korterelamu. Allikas: <https://www.vihulamanor.com/et/gallery/mõisahooned>

3 Planeeritav tegevus

DP koostamise eesmärk on Mõisaoja krundile täiendava ehitusõiguse määramine ning heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsuteede, liikluskorralduse, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise lahendamine Vihula mõisa teise analoogse tööliste maja ehitamiseks.

- Taotletav planeeringuala piir
- Olemasolev krundi piir
- Olemasolev hoone
- Planeeritava hoone ligikaudne asukoht
- Mustoja oja põhikaardi kohane asukoht
- Veekogu kallasarada 4m
- Veekogu veekaitsevöönd 10m
- Veekogu ehituskeeluvöönd 50m

Joonis 4. DP algatamise eskiis. Allikas: Haljala Vallavalitsus.

Mõisaoja kinnistu asub Vihula mõisa territooriumil Mustoja kaldal. Soome lahte suubuva Mustoja pikkus on 27,6 km ja valgala suurus 134,5 km². Looduskaitseaduse (LKS) § 35 alusel rakendatakse Mustojale kui üle 25 km² valgalaga ojale järgmisi kalda kasutamise kitsendusi:

1) kalda piiranguvöönd (100 m), mis moodustatakse ranna või kalda kaitse eesmärgil, majandustegevus on LKS-iga sätestatud korras lubatud;

2) **kalda ehituskeeluvöönd (50 m)**, mis moodustatakse ranna või kalda kaitse eesmärgil, igasugune ehitustegevus on keelatud. Lisaks on Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskirja § 3 määratletud rahvusparki veekogude rannal ja kaldal oleva ehituskeeluvööndi ulatus;

3) **kalda veekaitsevöönd (10 m)**, mis moodustatakse vee kaitsmiseks hajureostuse eest ja veekogu kallaste uhtumise vältimiseks. Reguleeritakse veeseadusega.

Keskonnaseadustiku üldosa seadus § 38 alusel on Mustojale määratud ka kallasrada, mille laius on **4 meetrit**. Kallasrada on kaldariba avaliku veekogu ja avalikuks kasutamiseks (Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kinnitamine, RT III, 13.03.2012, 2) määratud veekogu ääres ning asub kaldavööndis. Kõikide nimetatud vööndite (vt joonis 1) laiuse arvestamise lähtejoon on põhikaardile kantud veekogu piir (tavaline veepiir).

Mustoja on lõheliste elupaigana kaitstav veekogu (RTL 2002, 118, 1714; RT I, 21.10.2016, 12) ja kuulub „*Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse*“ (RTL 2004, 87, 1362; RT I, 09.07.2016, 22) alates Vihula mõisa paisust suubumiseni merre. Samuti kuulub Mustoja kas osaliste lõikudena või tervikuna „*Riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu*“ (RTL 2006, 7, 133; RT III, 18.12.2012, 4).

Mustoja (registrikood VEE1076000) on ka „*Heitveesuublana kasutatavate veekogude või nende osade nimekirjas*“ (RTL 1998, 346/347, 1432; RTL 1999, 167, 2446).

Kalda kaitse eesmärk on kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine. „Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskirja“ § 18 lg 3 alusel on Mõisaparkide piiranguvööndi kaitse-eesmärgidena nimetatud maastikuilme, kultuuripärandi, ajalooliselt kujunenud planeeringu ja parki hinnaliste kujunduselementide säilitamine. Sinna alla kuulub ka Mustoja koos paisjärvedega, mis on Vihula mõisa parki osad. Mustoja oja elustiku kaitse on üks Lahemaa rahvusparki (ja Natura alade) kaitse eesmärk.

Planeeritav hoone asub Mustoja kalda ehituskeeluvööndis (50 m). Kooskõlas Looduskaitseaduse § 38 lg 7 ei ole Lahemaa rahvusparki eeskirjast tulenevalt Lahemaa rahvusparki territooriumil võimalik ranna- ja kalda ehituskeeluvööndit vähendada. Kuna Mõisaoja maaüksusel paikneb elamu, siis lähtuvalt kaitse-eeskirja § 23 lg 4 p 1 ranna ja kalda ehituskeeluvööndi ehituskeeld ei laiene olemasoleva elamu juurde püstitatavale ehitisele, mis ei jää veekaitsevööndisse. Seega uue elamu ehitamiseks planeeritavasse asukohta ei ole vaja ehituskeeluvööndit vähendada.

Kalda ehituskeeluvööndis ehitamine võib toimuda Keskkonnaameti nõusolekul.

4 KSH vajadus lähtuvalt õigusaktidest

Lähtudes Planeerimisseaduse (PlanS) § 1 lõikest 3 kohaldatakse planeeringu koostamise käigus läbiviidavale keskkonnamõju strateegilisele hindamisele PlanS-st tulenevaid menetlusnõudeid. Vastavalt PlanS § 124 lõikele 5 on KSH kohustuslik detailplaneeringu koostamisel, kui planeering on aluseks KeHJS § 6 lõike 1 kohasele tegevusele ehk olulise keskkonnamõjuga tegevusele. Antud juhul tegevus ei kuulu KeHJS § 6 lõike 1 alla.

PlanS § 124 lõike 6 järgi tuleb DP koostamisel, mis eeldatavalt avaldab Natura 2000 võrgustiku alale mõju (ja § 142 nimetatud detailplaneeringu koostamisel) anda eelhinnang ja kaaluda keskkonnamõju strateegilist hindamist, lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõigetes 4 ja 5 sätestatud kriteeriumidest ning § 33 lõike 6 kohaste asjaomaste asutuste seisukohtadest. Seega KSH algatamist ja algatamata jätmist reguleerib ka planeeringute puhul siiski KeHJS, mille § 33 lõike 2 järgi tuleb KSH algatamise vajadust kaaluda ja anda selle kohta eelhinnang, kui:

- kehtivas strateegilises planeerimisdokumendis tehakse (olulise keskkonnamõjuga) muudatusi;
- koostatakse detailplaneering PlanS § 142 lõike 1 punktis 1 või 3 sätestatud juhul (ÜP-ga määratud maakasutuse juhtotstarbe ulatuslik muutmine või muu kohaliku omavalitsuse üksuse hinnangul oluline või ulatuslik üldplaneeringu muutmine);
- koostatakse detailplaneering, millega kavandatakse KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkonda kuuluvat ja § 6 lõike 4 alusel kehtestatud määruuses nimetatud tegevust.

Kui detailplaneeringu alusel kavandatav tegevus ei liigitu otseselt KeHJS § 33 lõike 1 punkti 3 alla, siis tuleb KSH algatamise vajalikkust kaaluda tulenevalt KeHJS § 33 lõike 2 punktidest 3 ja 4. Vabariigi Valitsuse 26.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb kaaluda keskkonnamõju hindamise algatamise vajalikkust, täpsustatud loetelu“ § 15 p 8 kohaselt on vajalik viia läbi eelhinnang ka tegevusele, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis võib üksi või koostoimes muu tegevusega eeldatavalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala või kaitstavat loodusobjekti.

Kalda ehituskeeluvööndisse ehitamine ja igasugune ehitamine Natura 2000 võrgustiku alal vajab siiski KSH kaalutlemist. Kuna vajadus ja Lahemaal võimalus Mustoja kalda ehituskeeluvööndi vähendamiseks puudub, siis käesoleval juhul ei ole tegemist kehtivat Vihula valla üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga ning **KSH eelhinnangu vajadus tuleneb PlanS § 124 lõikest 6**. Eelhinnangu andmisel lähtutakse KeHJS § 33 lõigete 3-5 kriteeriumidest, kusjuures hinnata tuleb kõikide kriteeriumide alusel, milline mõju võib DP-ga kavandatava tegevusega kaasneda.

4.1 Kõrgemalseisvad planeeringud

Lääne-Viru maakonnaplaneering 2010+ on kehtestatud 29.05.2000 maavanema korraldusega nr 134. Lääne-Viru MKP teemaplaneering „**Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused**”, milles kaheks olulisemaks teemaks nimetati "Roheline võrgustik" ja "Väärtuslikud maastikud", kehtestati maavanema 18.06.2006 korraldusega nr 114.

Teemaplaneeringu üheks olulisemaks eesmärgiks on loodus- ja keskkonnakaitseliselt põhjendatuma ruumistruktuuri tagamine. Tuginedes erinevate infrastruktuuride paiknemise ja vajaduste analüüsile, seatakse väärtuslike maastike ja roheline võrgustiku kooskäsitluse kaudu maakonnaplaneeringut täpsustavad maakasutus- ja ehitustingimused, mis peaksid tagama säästva arengu maakonnas. Lahemaa rahvuspark tervikuna on nii riikliku tähtsusega väärtuslik maastik (I klass) kui riikliku tähtsusega rohevõrgustiku tuumala (T1) ning loodud Põhja-Eestile iseloomuliku looduse ja kultuuripärandi kaitseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.

Vihula mõisaansambel koos pargiga on maakonnaplaneeringu järgi turismi TOP-20 kuuluv objekt. Väärtuslikud maastikud ongi eeskätt mitmekesise maakasutuse ja taimestikuga maastikud, kus leidub nii kohalikke identiteeti loovaid elemente, kui sobivaid elupaiku erinevatele taimedele, loomadele ja teistele elusolenditele.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringul 2030+ (vastu võetud maavanema korraldusega nr 1-1/16-792, kehtestamata) on kaks suurt eesmärki: maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine ning riiklike ja kohalike ruumilise arengu vajaduste ja huvide tasakaalustamine. Maakonnaplaneering on valdade ja linnade (uute) üldplaneeringute koostamise aluseks. Maakonna põhjarannik ligi 60% ulatuses on Eesti tuntuima rahvuspargi Lahemaa osa, mille eesmärgiks on kaitsta unikaalset rannamaastikku, püsielupaiku, aga ka traditsioonilist inimasustust ranna-alal. Maakonnale olulise majandusharuna on rõhutatud turismi. Lahemaa – koos oma loodus- ja pärandkultuurimaastike, rannapuhkuse alade ja mõisakompleksidega – on üks Eesti tuntumaid külastuskeskkondi, kus tuleb arvestada Lahemaa rahvuspargi kaitse-eesmärkidega. Arengusuundi ajakohastatakse koostatavates omavalitsuste üldplaneeringutes rõhutades loodusväärtuste riiklikku kaitset.

Seni kehtiv **Vihula valla üldplaneering** on kehtestatud **Vihula Vallavolikogu 13.08.2003 määrusega nr 19**. Vihula mõisaga külgnevad alad on määratud DP kohustusega alaks. Neil aladel tuleb säilitada maanteelt mõisa suunas avanevat maastikupilti, mistõttu ala kruntimine ja ehitustegevus (ka parklate rajamine) on lubatud ainult DP alusel. Lahemaa rahvuspark on tõmbekeskus turistidele, mis annab vallale unikaalse võimaluse arendada keskkonnasõbralikku turismi ja puhketegevust (ökoturism). Vihula mõisakompleks koos kõigi hoonetega ja paistiik on väärtuslik maastik. Vihula Vallavolikogu 16.04.2014 otsusega nr 44 kinnitati Vihula valla ÜP viimase ülevaatamise tulemused. Otsusega viidi ÜP-sse sisse muudatused, mis tulenesid kõik üldplaneeringut muutvatest detailplaneeringutest ning **Lääne-Viru rannikuala MKP** (kehtestatud maavanema 14.12.2011 korraldusega nr 258).

Uus Haljala valla üldplaneering on algatatud Haljala Vallavolikogu 19.12.2017 otsusega nr 24. Koostatavast üldplaneeringust peab saama uuele kohalikule omavalitsusele sisukas strateegilise arengu dokument kvaliteetse elu- ja majanduskeskkonna loomiseks ning elanikkonna suurenemise aluseks.

Detailplaneeringu algatamine ei ole vastuolus kehtiva Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga 2010+ ega Vihula valla üldplaneeringuga.

5 Vastavus kehtivatele õigusaktidele

Kavandatavat tegevust peamiselt reguleerivaks õigusaktideks on planeerimisseadus ja looduskaitseseadus (LKS) ning viimase alamaktid. Lisaks tuleb tagada kavandatava tegevuse vastavus keskkonnaseadustiku üldosa seadustega ning ehitusseadustikuga.

Ehitustegevuse võimalusi Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskirja kohases ehituskeeluvööndis on täpsustatud kaitse-eeskirja § 23 lõike 1 punktiga 2, mille kohaselt on ehitise püstitamine piiranguvööndi ranna või kalda ehituskeeluvööndis keelatud, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul kaitse-eeskirja § 23 lõigetes 4 ja 5 sätestatud juhtudel. Planeeringuala asub osaliselt Mustoja oja kalda ehituskeeluvööndis ning Lahemaa rahvusparkis Mõisaparkide piiranguvööndis, kus planeerimine ja ehitamine toimub ainult rahvusparki valitseja (Keskkonnaamet) heakskiidul. Kui soovitakse planeerida/ehitada uut elamut Mustoja kaldale lähemale kui 50 m, siis lähtuvalt Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskirja § 23 lg 4 p 1 ranna ja kalda ehituskeeluvööndi ehituskeeld ei laiene olemasoleva elamu juurde püstitavale ehitisele, mis ei jää veekaitsevööndisse.

Kuna Mõisaoja maaüksusel paikneb elamu, siis uue elamu ehitamiseks planeeritavasse asukohta ei ole vaja ehituskeeluvööndit vähendada.

Seega õigusaktidega otseseid vastuolusid detailplaneeringu algatamisel ei esine.

6 Keskkonnamõjud

6.1 Loodusvarade kasutamine, jäätme- ja energiamahukus

Alal maavarasid ega muid loodusvarasid ei leidu.

Hoonete ja rajatiste rajamisel ja kasutamisel tarbitakse paratamatult loodusvarasid (nt maa, veeressurs, energia, ehitusmaterjalid), kuid arvestades ehitusmahte ei põhjusta see nende varude kättesaadavuse vähenemist mujal.

Ehitustegevusega kaasneb ehitusjätmete teke. Antud planeeringu puhul pole oodata jäätmeteket mahus, mis võiks ületada piirkonna keskkonnataluvust. Ehitusjätmete valdaja peab rakendama kõiki tehnoloogilisi võimalusi ehitusjätmete liigiti kogumiseks tekkekohas, korraldama oma jäätmete taaskasutamise või andma jäätmed käitlemiseks üle jäätmeluba omavale isikule ning rakendama kõiki võimalusi ehitusjätmete taaskasutamiseks. Jätmete käitlemise (sh kogumise) korraldamisel lähtutakse jäätmeseadusest ja kehtivast omavalitsuse jäätmehoolduseeskirja nõuetest.

Samuti kaasneb olmejätmete teke hoonete kasutusperioodil. Jäätmed antakse üle jäätmekäitlejale. **Juhul kui jäätmekäitus korraldatakse vastavalt jäätmeseadusele ja valla jäätmehoolduseeskirjale, ei ole oodata sellest tulenevat olulist keskkonnamõju.**

6.2 Taimestik ja loomastik

Planeeringuala asub Vihula mõisa kaitsealuses pargis Lahemaa rahvuspargis, mis kuulub üle-euroopalisse Natura 2000 võrgustikku Lahemaa linnu- ja loodusalana (vt peatükk 7). Park jaguneb üsnagi selgepiirilisel kolmeks osaks – park, metsapark ja parkmets. Mõisaoja kinnistu kõrghaljastuse (metsa) kohta haljastuslikku hinnangut veel DP käigus koostatud ei ole.

Maismaaloomastiku esinemise kohta kinnistul andmed puuduvad. EELIS andmebaasi <http://loodus.keskkonnainfo.ee/eelis/default.aspx> alusel Mõisaoja kinnistul (2007 m²) inventeeritud kaitsealuseid liike või Natura elupaigatüüpe ei esine.

Tegemist on elamumaa kinnistuga ning seal ei asu mets metsaseaduse mõistes. Metsaregistri (<https://register.metsad.ee>) andmetel lähipiirkonnas vääriselupaigad puuduvad. Tulenevalt seaduses määratletud mõistest on vääriselupaik (VEP) ala, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur.

6.3 Mõju kultuuriväärtustele

Vihula mõis on üks maalilisemaid ja suuremaid Lahemaa mõisakomplekse, kus on rohkearvuliselt (säilinud üle 20 hoone) ja mitmest eri ajastust pärinevaid hooneid. Mõisana kujunes Vihula välja juba 15. sajandil, mõisakompleksi vanim plaan pärineb 1703. aastast. Mõisakompleks on, tingituna oma asendist maastikul, olnud suurema ehitustihedusega kui enamik Eestis asuvaid mõisakomplekse.

Mõisapark on rajatud erinevatel aegadel 19. sajandil ja kujundatud vabaplaneeringulisena - puistu, muruväljakud, teedevõrk, sillad, paviljonid, pingid jne - koosmõju on sõltunud kõige otsesemalt paiga reljeefist ja Mustoja jõest ning paistiigist.

Vihula mõisa enamused, sh väravapostid, park ja allee, on ehitismälestistena kaitse alla võetud Kultuuriministri määrusega nr 8 (RTL 1998, 147/148, 558). Kultuurimälestiste riiklikus registris <https://register.muinas.ee> on mõisa objektid registrinumbriga 15952 kuni 15976. Vihula mõisa hoonestus on ümbritsetud parkmetsaga (kultuurimälestiste riikliku registri nr 15953). Kultuurimälestised planeeringualal (mõisa park tervikuna on küll kultuurimälestis) puuduvad, aga tuleb arvestada kogu piirkonna (miljöö)väärtusega.

Otsene või kaudne mõju kultuuriväärtustele DP realiseerimisel puudub.

6.4 Jääkreostus

DP alal ei ole tuvastatud keskkonda saastavaid objekte ega jääkreostust ning alal ei ole varasemalt toimunud tootmist ega muud keskkonnoahtlikku tegevust. Seetõttu ei ole eeldada olulist pinnase- või põhjavee reostust, mis seaks piirangud edasisele ehitustegevusele.

6.5 Maastik ja visuaalne mõju

Krundi maksimaalne ehitusalune pind on algatamistaotluses suhteliselt väike. Hoonestusala määratletakse võimalikult väljapoole väärtuslikku kõrghaljastust. Kaasnevate kommunikatsioonide paigaldamisega saavad paratamatult mõjutatud hoonestusala ja sellega vahetus läheduses paiknevad alad.

Ehitatava hoone ja tehnovõrkude/ühenduste asukohtade valikul ja edasisel kasutamisel arvestatakse maastiku ja looduskeskkonna eripära ning taimede kaitsetingimusi.

Ala ilme muutused tulenevalt hoonestamisest, kuid ei domineeri maastikus.

Detailplaneeringu elluviimine ei oma maastikuilmele olulist negatiivset mõju KSH mõistes.

6.6 Mõju pinna- ja põhjaveele

Detailplaneeringuala asub Mustoja kaldal. Vastavalt Ida-Eesti Veemajanduskavale aastateks 2016–2021, on aastaks 2021 eesmärgiks saavutada Mustoja hea ökoloogiline seisundiklass. Mustoja oja lähtest Vihula alumise paisjärveni (1076000_1) (tugevasti muudetud pinnaveekogum - rahvuspargist väljapool) oli 2013. a kesises seisus. Kesine oli antud piirkonnas nii kalade kui ka ökoloogilise potentsiaali seisundiklass tugevasti muudetud veekogudel. Kesise seisundi on põhjustanud maaparandus, hajukoormus, loomakasvatus ning paisud: Vihula alumine (Saeveski) pais (5,7 km oja suudmest), Vihula mõisa pais (6,8 km oja suudmest) ning Vihula ülemise paisjärve pais (7,5 km oja suudmest).

2011. a muudeti Vihula alumine pais kaladele läbitavaks. Nüüd pääsevad eeldatavalt merest Mustoja jõkke kudema tulevad siirdekalad uutele koelmutele, seda kuni Vihula mõisa paisuni. Mustoja üldist seisundit Vihula alumisest paisjärvest suudmeni (1076000_2) (2B) (6,8 km) loeti 2013. a andmetel heaks. Heas seisus oli jõe hüdro-morfoloogiline kvaliteet ning eriti heas seisus selle piirkonna kalade ökoloogiline seisund.

Joogi- ja tarbevesi võetakse olemasolevast mõisa puurkaevust. Vihula Mõis OÜ omab tähtajatut vee-erikasutusluba nr L.VV/332200 põhjavee võtmiseks Kambrium-Vendi Voronka põhjaveekogumist rohkem kui 5 m³/ööpäevas (puurkaevust kat nr 2499). Planeeringuala veetarbimine piirkonna (kinnitamata) põhjaveevarudele olulist mõju ei avalda.

Tekkiv reovesi juhitakse tsentraalselt OÜ Vihula Valla Veevärk reoveepuhastile (väljalaskme kood LV641 Mustojja). Nõuetekohane reoveekäitlus olulist täiendavat negatiivset keskkonnamõju kaasa ei too. Sademevesi on ette nähtud oma krundi piires immutada pinnasesse. Mustoja kaldale planeering tegevusi ette ei näe. Planeeritava tegevusega ei kaasne olulist mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele ega veevarustusele juhul, kui arvestatakse seadusandlusest tulenevate nõuetega. Mustoja ökoloogilise kvaliteedi parandamine ning EL Veepoliitika raamdirektiivi kriteeriumite järgi hea seisundi saavutamine on rohkem seotud olemasolevate paisude ja Mustoja kalastiku seisundiga. Kalastiku jt bioloogiliste elementide hea seisundi saavutamise oluliseks eelduseks on jõe hea hüdro-morfoloogiline kvaliteet. Jõe hea hüdro-morfoloogiline seisund tähendab looduslike karestike, kiirevooluliste kivise-kruusase põhjaga jõelõikude, üleujutatavate jõeluhtade, vanajõgede säilimist ja head seisundit.

6.7 Mõju põhjavee režiimile

Lahemaa RP piiranguvööndis on keelatud ulatuslik veerežiimi muutmine, sest see võib mõjutada negatiivselt kooslusi ja liike. Olulist pinnase täitmist ja tõstmist planeeritava tegevuse käigus eeldatavalt ei toimu. Eeldatavalt olulist mõju põhjavee režiimile ei ole.

Ehituskeeluvööndisse ehitamisel tuleb muuhulgas alati arvestada võimalikku kliimamuutuse mõju (veetaseme tõus) ala hoonestusele.

6.8 Mõju mullastikule

Kavandatava tegevuse mõju mullastikule jääb ehitustegevusega kaasnevale alale. Olulist negatiivset mõju eeldatavalt ei kaasne.

6.9 Vee ja pinnase saastatus, müra, vibratsioon, valgus, soojus ja kiirgus

Planeeringualal ei asu ohtlike ainete ladestuskohti ega teisi jääkreostust tekitavaid objekte, samuti ei ole kavandatud keskkonnaohtlikke rajatisi ega tegevusi.

Planeeritav tegevus võib veidi mõjutada metsaala väljakujunenud looduslikku niiskusrežiimi, millega kaasnevad muutused olemasolevates taimekooslustes, kuid seda ei saa pidada planeeritaval alal oluliseks mõjuks KSH mõistes. Liig- ja sademevee ärajuhtimise meetodi valikul peab alati arvestama asukohta ja konkreetseid olusid. Krundilt ärajuhitavat liig- ja sademevett ei tohi juhtida naaberkinnistutele. **Eelnevast tulenevalt ei ole oodata kavandatava tegevusega kaasnevat vee- või pinnasereostuse teket. Mustoja on olemasolev heitveesuubla, täiendavalt DP alal tekkivat heitveekogust ei saa pidada oluliseks.**

Ehitustegevuse perioodil võib esineda kõrgendatud ehitusmüra tasemeid. Tegu on mööduvate mõjudega. Kavandatava tegevusega kaasnevana on oodata mõningast liikluskoormuste tõusu, kuid seda ei saa pidada oluliseks.

Hoone individuaalsetest kütelahendustest põhjustatud olulist välisõhu saaste tasemete tõusu samuti ei ole ette näha.

6.10 Avariolukordade esinemise võimalikkus

Planeeringualale ei ole kavandatud keskkonnaohtlike rajatise ega tegevusi. Seega ei ole eeldada kavandavast tegevusest tulenevaid olulise keskkonnamõjuga avariolukordade võimalikkust.

6.11 Lähipiirkonna teised arendused ja võimalik mõjude kumuleerumine

Varem piirkonnas kavandatud muude arenduste realiseerimisega koos ei ole oodata kavandatava tegevusega seonduvat olulist mõjude kumuleerumist või koosmõjude esinemist. Detailplaneeringus seatakse konkreetsed tingimused ennetamiseks/vältimaks olulise negatiivse keskkonnamõju esinemist DP elluviimisel.

Planeeringulahendusega ei halvendata juurdepääsu Mustoja kaldale ja on tagatud inimeste vaba liikumine kallasrajal.

Eeldatavalt olulist kumulatiivset mõju planeeringuga kavandatav tegevus ei oma.

6.12 Mõju sotsiaal-majanduslikele tingimustele

Kehtiva üldplaneeringu kohaselt on tegemist edasiareneva turismikompleksiga. Kinnistu maakasutuse sihtotstarve on juba elamumaa ning kinnistu on hoonestatud 2013. a. Seega on tegemist sobivaima asukohaga mõisakompleksi tugiüksuse edendamiseks mõisa territooriumil.

Olulist sotsiaal-majanduslikku mõju ei ole ette näha.

6.13 Piiriülene keskkonnamõju

Piiriülest keskkonnamõju ei esine.

Kui DP-ga planeeritakse võimalikku olulist keskkonnamõju kaasa toovat tegevust või sellega muudetakse kõrgemalseisvat strateegilist planeerimisdokumenti (ÜP-d), siis tuleb kaaluda KSH läbiviimist. Põhimõtte kaaluda keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimist on kooskõlas ka Euroopa Liidu keskkonnaalaste õigusaktidega, sest vastava põhimõtte sätestab ka Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2011/92/EL.

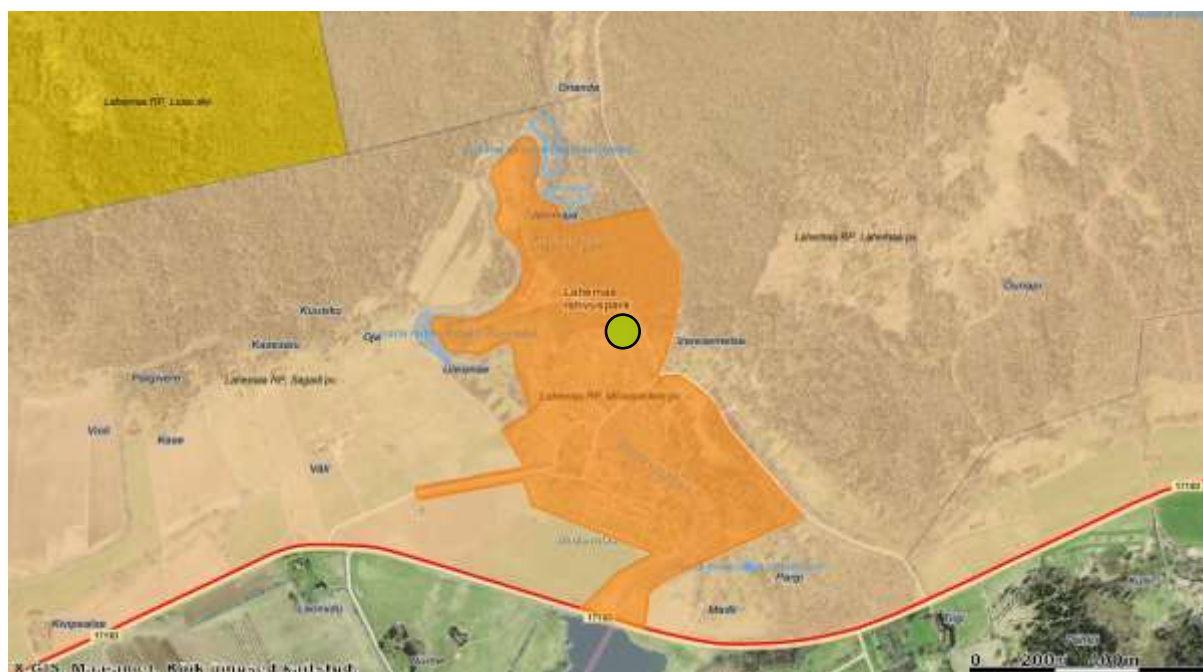
Samuti tuleb rakendada detailplaneeringu menetluses Euroopa Liidu keskkonnaalastes õigusaktides sätestatud säästvuse, ettevaatlikkuse ja vältimise põhimõtteid.

7 Kavandatava tegevuse eeldatav mõju Natura 2000 võrgustiku alale

7.1 Mõjud Natura aladele, elupaigatüüpidele, kaitsealustele liikidele jt loodusobjektidele

Planeeringuala asub Lahemaa rahvusparki (KLO1000511) Mõisaparkide piiranguvööndis (KLO1101572). Lahemaa rahvusparki (RP) territoorium on osaliselt olnud kaitse all alates 1959. aastast. Lahemaa RP on loodud Põhja-Eesti rannikuala looduse, maastike, kultuuripärandi ning tasakaalustatud keskkonkakasutuse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. VV 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ alusel on Lahemaa rahvuspark täielikult Natura 2000 ala (**Lahemaa loodusala ja linnuala**), kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

Mõisaparkide piiranguvööndi kaitse-eesmärk on maastikuilme, kultuuripärandi, ajalooliselt kujunenud planeeringu, ajaloolis-kultuurilise väärtusega hoonete, loodusdirektiivi elupaigatüüpide, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse ning dendroloogia, esteetika ja puhkemajanduse seisukohalt väärtusliku puistu, pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine. Mõisaparkide piiranguvööndi Vihula mõisa lahustükil (endine Vihula park parkmetsaga KLO1200423) asub Vihula mõisakompleks ning kaitse-eesmärgiks on Vihula mõisa pargi ja parkmetsa kaitse. Mõisaparkide piiranguvööndis kaitstakse eeskätt rahvusparki mõisate ümbruses paiknevaid parke ja nende juurde kuuluvaid alleesid.

Joonis 5. Lahemaa rahvusparki Mõisaparkide piiranguvöönd (Vihula). Allikas: Maa-amet.

Natura alale võimaliku mõju hindamisel peab eelkõige arvestama Natura 2000 võrgustiku ala kaitse eesmärki ja ala terviklikkust. Tegevuse mõjud loetakse ebaoodsaks, kui tegevuse elluviimise tulemusena kaitse-eesmärkide seisund halveneb või tegevuse elluviimise tulemusena (kaitsekorralduskavas sätestatud) ei ole võimalik kaitse-eesmärke saavutada.

Lahemaa rahvuspargi kaitse-eesmärk on kaitsta:

1) Põhja-Eestile iseloomulikku loodust ja kultuuripärandit, sh maastikuilmet, pinnavorme, kaitsealuseid liike ja nende elupaiku, loodus- ja pärandkultuurmaastikke, maastiku üksikelemente, põllumajanduslikku maakasutust ja traditsioonilist rannakalandust, tasakaalustatud keskkonnakasutust, piirkonnale iseloomulikku asustusstruktuuri, taluarhitektuuri ning rahvakultuuri, tagades nende säilimise, taastamise, uurimise ja tutvustamise;

2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas (edaspidi viidatakse nimetatud elupaigatüüpidele vastavatele elupaikadele kui loodusdirektiivi elupaikadele). Need on veelused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150*), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited –2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited –2130*), rusked luited kukemarjaga (2140*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad –6210), liigirikad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lood (alvarid –6280*), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), rabad (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde-ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhatistel (sürjametsad –9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soolehtmetsad (9080*), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad –9180*), siirdesoo-ja rabametsad (91D0*) ning lammi-lodumetsad (91E0*). Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ lisale I. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid;

3) liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas. Need liigid on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), kassikakk (*Bubo bubo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäälind (*Alcedo atthis*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), hüüp (*Botaurus stellaris*), kassikakk (*Bubo bubo*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), metsis e mõtus (*Tetrao urogallus*), teder (*Tetrao tetrix*), musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), sookurg (*Grus grus*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), nõmmelõoke

(*Lullula arborea*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), randtiir (*Sterna paradisaea*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), händkakk (*Strix uralensis*) ja rukkirääk (*Crex crex*) ja valgetoonekurg (*Ciconia ciconia*);

4) liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ nimetab II ja III lisas. Need liigid on soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), sõtkas (*Bucephala clangula*), õõnetuvi (*Columba oenas*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), hahk (*Somateria mollissima*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*) ja vaenukagu e toonetutt (*Upupa epops*);

5) liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas. Need liigid on harilik ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), suur-rabakiil (*Leucorhina pectoralis*), vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), saarmas (*Lutra lutra*), suur-mosaiikliblikas (*Euphydryas maturna*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*) ja lõhe (*Salmo salar*);

6) kaitsealuseid liike, milleks on limatünnik (*Sarcosoma globosum*), kõdu-koralljuur (*Corallorhiza trifida*), mõru vesipipar (*Elatine hydropiper*), väike käöpõll (*Listera cordata*), siberi piimikas (*Mulgedium sibiricum*), haruline võtmehein (*Botrychium matricariifolium*), mesimurakas e soomurakas (*Rubus arcticus*), põhjatarn e norra tarn (*Carex mackenziei*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kanakull (*Accipiter gentilis*), männi-käbilind (*Loxia pytyopsittacus*), niidurüdi e niidurisla (*Calidris alpina schinzii*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*) ja väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), ning väänkael (*Jynx torquilla*) ja tuttpütt (*Podiceps cristatus*).

7.2 Natura alade kaitsevajadus

Lahemaa loodusala (EE0010173) on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. a otsusega 2008/24/EÜ, millega võeti vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade esimene ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2007) 5402 all, ELT L 012 , 15.01.2008 lk 118–382). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja EK 7.novembri 2013. a rakendusotsusega 2013/742/EL, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade seitsmes ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri C(2013) 7361 all, ELT L 350 , 21.12.2013 lk 555–758).

EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt on loodud Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, millesse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslikke elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ lisa 1 punkti 2 alapunktile 167 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks Lahemaa loodusala, mis hõlmab Lahemaa rahvusparki. Seetõttu tuleb Lahemaa rahvuspargis tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

Loodusdirektiivi elupaigatüüpidest esinevad Mõisaparkide piiranguvööndis looduslikult rohketoitelised järved (3150), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*). **Rohketoitelisi järvi on vööndis 0,3 ha ulatuses ning esinduslikkuseks on elupaigal määratud D, elupaigatüüp on registreeritud Vihula pargis Saeveski järves (VEE2088720).**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult esinevate linnuliikide kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikidearvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Lahemaa rahvuspargis on olulisteks kaitse-eesmärkideks mitmete linnudirektiivi I lisa nimetatud linnuliikide kaitse ning seepärast on moodustatud Lahemaa linnuala (EE0010173). Lahemaa rahvuspark (Natura linnuala) on ka rahvusvaheliselt tähtis IBA - ala.

Lahemaa pargid on olulised elupaigad eelkõige lindudele ja nahkhiirtele. Nahkhiiri on kaardistatud ka Vihula pargis. II kaitsekategooriasse kuuluvatest loomaliikidest esinevad Mõisaparkide piiranguvööndis põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*), pruun-suurkõrv (*Plecotus auritus*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), veelendlane (*Myotis daubentonii*), pargi-nahkhiir (*Pipistrellus nathusii*), suurvidevlane (*Nyctalus noctula*), kanakull (*Accipiter gentilis*), laanerähn (*Picoides tridactylus*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*). III kaitsekategooriasse kuuluvatest loomaliikidest esinevad vööndis väänkael (*Jynx torquilla*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), tähnikvesilik (*Triturus vulgaris*), rohukonn (*Rana temporaria*) ja harilik kärnkonn (*Bufo bufo*). Samuti on Vihula mõisapargis registreeritud mõned III kaitsekategooriasse kuuluvatest taimeliikidest.

7.3 Kas projekt on ala kaitsekorraldusega otseselt seotud või selleks vajalik

Rahvuspargi kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi, samuti kultuuripärandi ja maastikuilme säilitamise ning on proportsionaalsed. Piiranguvööndites on lubatud majandustegevus, arvestades kaitse-eeskirjas sätestatud erisustega. Kaitsekorralduse üks eesmärk on suunata puhkajatega seotud tegevused piiranguvööndi alale, et vähendada külastusest tulenevat koormust sihtkaitsevööndites.

Looduskaitseseaduse § 25 alusel on kinnitatud „Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskava aastateks 2016-2025“ Keskkonnaameti peadirektori käskkirjaga 29.04.2016 nr 1-4.2/15/23. Kaitsekorralduskava on Lahemaa RP kaitse-eesmärkide elluviimise tegevusplaan. Vihula mõisa arendamine ja hinnatav DP ei ole otseselt Lahemaa RP kui Natura ala kaitsekorraldusega ega kaitse-eesmärkide täitmisega seotud. Samas omab puhkemajandusliku iseloomuga tegevus kaudset positiivset mõju läbi Lahemaa (loodus)turismi arendamise ja vastava süstemaatilise teavitustöö korraldamise ning kohapealsete (loodus)väärtuste organiseeritud ja kaitstavat loodust säästva tutvustamisega. Sihtkaitsevööndi külastuskoormuse kasvu pole DP elluviimisega kaasnevalt oodata.

7.4 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura alale

Jämedatüvelised õõnsustega lehtpuud on sageli lindude või nahkhiirte pesapuudeks. DP alal ei ole teadaolevalt selliseid pesapuid, samuti ei ole kaitstavaid elupaigatüüpe.

Kõik muud Lahemaa loodusala ja ka linnuala kaitse-eesmärgiks olevad kooslused paiknevad nii asukohta kui ka elupaiga omadusi arvestades väljapool kavandatava tegevuse võimalikku mõjuala ning negatiivse mõju esinemist neile ei ole oodata.

Reaalne oht Natura ala kaitse-eesmärkidele või ala terviklikkusele puudub.

7.5 Natura eelhindamise tulemused ja järeldus

LKS § 14 lg 2 ja 3 alusel ei tohi ehitamine kahjustada Lahemaa rahvuspargi kaitse-eesmärkide saavutamist ega rahvuspargi seisundit.

Mõisaparkide piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud ehitiste püstitamine. Hoonete asukoha valikul tuleb arvestada loodus- ja maastikuväärtuste ja samatüübiliste hoonete paigutusega piirkonnas. Väliskonstruktsioonidele seatavad tingimused peavad lähtuma piirkonna ehitustraditsioonidest.

Mõisaparkide piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud puu- ja põõsarinde kujundamine, puittaimestiku istutustööd ja raie. Säte on kooskõlas kaitsealuste parkide, arboretumite ja puistute kaitse-eeskirjaga. Kaitseala valitseja nõusolek nende tööde tegemiseks on vajalik, et tagada parkmetsa aladel loodusdirektiivi elupaigatüüpide ja kogu pargi alal kaitsealuste liikide elupaikade säilimine. Enne raietöid vajalik läbi viia mahavõetavate üksikpuude dendroloogiline hinnang.

Planeeringu elluviimine ei kahjusta kaitsealuseid liike ega loodusala/linnuala kaitse-eesmärke. Loodusdirektiivi I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid Natura alal ei ole kavandatavast tegevusest otseselt mõjutatud. Kaasnev mõju maastikule ja taimestikule/loomastikule jääb DP ala piiridesse ning seisneb vaid lokaalses hoonestusala ja infrastruktuuri aluse maa taimekoosluse hävimises või võimalikus kahjustamises ehitustööde käigus.

8 Ettepanek KSH algamise/algatamata jätmise kohta

Vihula valla üldplaneeringus ei ole piirkonna maakasutuse juhtotstarvet määratud, seega käesoleva DP-ga ei muudeta ÜP-d selles osas. Planeeringuga ei kavandata ka tegevusi, mis kuuluksid keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lõikes 1 nimetatud olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetellu. Planeeringulahendus vastab kõrgemalseisvale strateegilisele dokumendile (praegu kehtiv *Vihula valla üldplaneering*) ja DP-ga ei tehta ettepanek kehtivat ÜP-d muuta.

KeHJS kohaselt tuleb detailplaneeringu elluviimisega kaasnevat keskkonnamõju hinnata vajaduse korral ka siis, kui kavandatakse tegevust Natura 2000 alal (või selle vahetus läheduses). Eelhindamise koostamine on eelkõige ennetusmeede avaliku huvi korral ja oma sisus nagunii vajalik omavalitsuse poolt DP algamisel igati kaalutletud otsuse tegemisel.

Kohaliku omavalitsuse nõudel hinnati keskkonnamõju strateegilise hindamise vajalikkust KeHJS § 33 lõigete 3-5 alusel koostatud eelhinnangus. **Arvestades kavandatud tegevuse mahtu, iseloomu ja paiknemist, ei saa eeldada detailplaneeringu elluviimisel ja hoonete ning rajatiste sihipärase kasutamise seonduvat olulist keskkonnamõju. Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine ei ole vajalik järgnevatel põhjustel:**

- 1) DP ala asub Lahemaa rahvuspargis ja Natura alal, kuid kavandatu ei ole vastuolus kaitse-eesmärkidega ega ohusta kaitseala seisundit.
- 2) DP realiseerimisega ei saa hetkel teadaoleva info põhjal eeldada tegevusi, millega kaasneks keskkonnaseisundi olulist kahjustumist, näiteks negatiivset mõju põhjaveele, piirkonna hüdrogeoloogilistele tingimustele ja veerežiimile;
- 3) lähtudes planeeringuala ja selle lähiümbruse keskkonningimustest ja maakasutusest, ei ole DP realiseerimisel esialgselt teada olevas mahus antud asukohas ette näha muud olulist negatiivset keskkonnamõju;
- 4) planeeringuga kavandatav tegevus, s.h Mustoja kalda ehituskeeluvööndisse erandkorras ehitamine, ei mõjuta oluliselt Lahemaa rahvuspargi (ja Natura alade Lahemaa linnu- ja loodusala) kaitse-eesmärke, terviklikkust ega kaitstavaid liike ning LKS § 34 kohast kalda kaitse eesmärki, milleks on kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine.
- 5) detailplaneeringuga kavandatav tegevus ei kahjusta kultuuripärandit, inimese tervist, heaolu ega vara. Planeeritava tegevusega ei kaasne liikluskoormuse, mürataseme ja õhusaaste olulist suurenemist ning ülenormatiivsete saastetasemete esinemist;
- 6) detailplaneeringu alal ei ole tuvastatud keskkonda saastavaid objekte ega jääkreostust, mistõttu ei ole eeldada olulist pinnase või vee reostust, mis seaks piiranguid kavandatavale maakasutusele või majandustegevusele;
- 7) detailplaneeringuga kavandatava tegevusega ei kaasne olulisel määral soojuse, kiirguse, valgusreostuse ega inimese lõhnataju ületava ebameeldiva lõhnahäiringu teket.

Mustoja kalda ehituskeeluvööndisse erandkorras ehitamine antud asukohas Lahemaa rahvuspargis on (strateegiliselt) oluline muudatus, kuid detailplaneeringu elluviimine sellisel kujul ei kujuta endast olulist täiendavat negatiivset mõju keskkonnale.

Detailplaneeringu keskkonningimustega arvestamine on igakülgset võimalik planeeringumenetluse käigus vastavalt planeerimisseaduse § 126 lg 1 p 12. Samuti saab DP koosseisus anda täpsemad põhjendused. Ehituskeeluvöändisse ehitamisel lähtutakse kõikidest LKS sätestatud tingimustest ehk arvestatakse kalda kaitse eesmärke ning lähtutakse taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest.

KSH algatamise või mittealgatamise otsuse saab teha siiski vaid kohalik omavalitsus. **Enne KSH üle otsustamist tuleb omavalitsusel küsida DP algatamisotsuse eelnõu põhjal seisukohta asjaomastelt asutustelt vastavalt KeHJS § 33 lg 6, eeskätt Keskkonnaametilt tema pädevuse piires.** Keskkonnaameti, kui kaitseala valitseja, nõusolekuta on muuhulgas keelatud kehtestada detailplaneeringut Lahemaa rahvuspargis. Sellest tulenevalt on vajalik planeering enne vastuvõtmist kooskõlastada Keskkonnaametiga.

LKS § 38 lõige 7 sätestab, et kaitsealal ehitamisele kohaldatakse LKS-i peatükis 6 sätestatud, kui kaitse-eeskirjaga ei ole sätestatud teisiti. See on erinormiks, millega luuakse erand teiste LKS-is ehitamist reguleerivate üldnormide suhtes. Ehitustegevus on Lahemaa rahvuspargis paika pandud kaitse-eeskirjaga, sätestades keelatud ja lubatud tegevused vastavalt sihtkaitse- ja piiranguvöändite kaupa. Lisaks on Vabariigi Valitsuse määrusega kinnitatud Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskirja § 3 määratletud rahvuspargi veekogude rannal ja kaldal oleva ehituskeeluvöändi ulatus, mida ei ole võimalik Keskkonnaameti poolt enam LKS § 40 lg 3 menetluse alusel muuta, sest kõik erandid LKS-ist on juba sätestatud kaitse-eeskirjas.

Kuigi ehituskeeluvöändisse ehitamine on antud asukohas keskkonnamõjude seisukohast võimalik ega too kaasa täiendavaid negatiivseid mõjusid, tuleb arvestada, et see võib toimuda ainult Keskkonnaameti nõusolekul.

Kasutatud materjalid

Allikmaterjalid:

Lääne-Viru maakonnaplaneering 2010+

Teemaplaneering Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused

Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+ (kehtestamata)

Vihula valla üldplaneering (2003)

Vihula valla arengukava aastani 2025

Vihula Vallavolikogu 12.08.2009. a otsusega nr 288 kehtestatud „Vihula mõisa ja sellega piirnevate maaüksuste detailplaneering“

Seadused, määrused:

Planeerimisseadus (RT I, 26.02.2015, 3; RT I, 12.12.2018, 16)

Looduskaitseseadus (RT I 2004, 38, 258; RT I, 14.11.2018, 8)

Veeseadus (RT I 1994, 40, 655; RT I, 12.12.2018, 81)

Jäätmeseadus (RT I 2004, 9, 52; RT I, 12.12.2018, 40)

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (RT I, 12.12.2018, 45)

Keskkonnaseadustiku üldosa seadus (RT I, 28.02.2011, 1; RT I, 26.06.2018, 12)

Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu (RT I 2005, 46, 383; RT I, 20.06.2017, 17)

Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskiri (RT I, 26.02.2015, 33)

Reovee puhastamise ning heit- ja sademevee suublasse juhtimise kohta esitatavad nõuded, heit- ja sademevee reostusnäitajate piirmäärad ning nende nõuete täitmise kontrollimise meetmed (RT I, 04.12.2012, 1)

Riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetelu (RTL 2006, 7, 133; RTL 2007, 63, 1134)

Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse kuuluv veekogu (RTL 2004, 87 1362)

Andmebaasid:

EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem): www.eelis.ee; <https://infoleht.keskkonnainfo.ee>

Keskkonnaregister: <http://register.keskkonnainfo.ee>

Maa-ameti geoportaal: <http://geoportaal.maaamet.ee>

Metsaregister (<https://register.metsad.ee>)

Kultuurimälestiste riiklik register <https://register.muinas.ee>